

Kartleggingsnotat fra FSNF

Rapport fra artskartlegging på Nedre Ekornerud, Nordre Follo, Viken (høsten 2023)

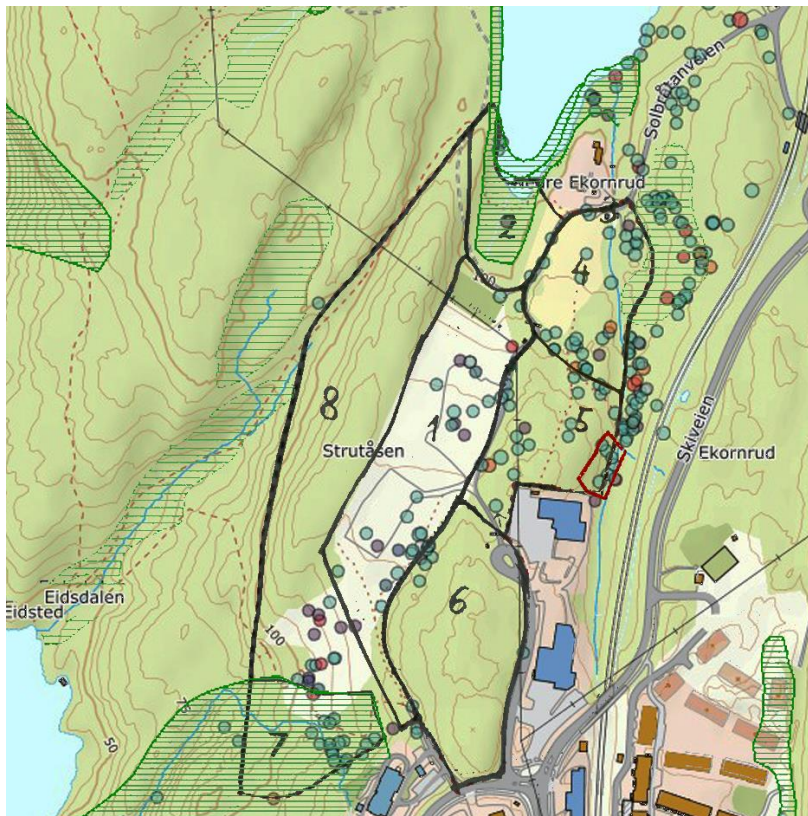
Av Bente Rian og Dag Hovind

Kartlegging ved bekken i lokaliteten Peder Sletners vei. (Foto: Bente Rian).

Rapport fra artskartlegging på Nedre Ekornerud, Nordre Follo, Viken (høsten 2023)

Follo sopp- og nyttevekstforenings (FSNF) kartleggingsprosjekt i 2023 ble lagt til Nedre Ekornerud i Nordre Follo, Viken fordi deler av området var et dårlig kartlagt, verdifullt skogsområde. Nedre Ekornerud ligger dessuten i et område med stort press når det gjelder areal- og bruksendringer. Med utgangspunkt i kommunens reguleringsplan for Nedre Ekornerud-området og NINA Rapport 1577c, «Kartlegging og verdisetting av naturmangfoldet i forbindelse med områderegulering for Nedre Ekornerud, revidert utgave», valgte vi å legge kartleggingen til den nordøstre delen av området. Hovedfokus var den boreale lauvskogen med gammel ospeskog i den nye lokaliteten Peder Sletners vei, som ble vurdert som lokalt viktig (C-lokalitet) av NINA. Vi ønsket å se om vi kunne dokumentere viktigheten av dette området, men også områdene rundt, både innenfor og utenfor reguleringsplanen, ved å gjennomføre en systematisk artskartlegging høsten 2023 (figur 1). I tillegg til kompetanse på sopp har vi også medlemmer med god kompetanse på karplanter og moser.

Figur 1: Artsregistreringer på Nedre Ekornerud i 2023 med områdeinndeling og utvalgte naturtyper inntegnet. Noen få enkeltprikker i utkanten av utsnittet kan stamme fra andre. (kilder: Artskart, Jacobsen m.fl. 2019 og Naturbase)

Gjennomføring

Kartleggingsgruppa har gjennomført til sammen 9 turer til området, og per dags dato har vi registrert 115 sopparter, 189 arter av karplanter og 36 mosearter fra Nedre Ekornrud i Artsobservasjoner i 2023.

Soppfunn

Det er registrert i alt 180 soppfunn som fordeler seg på 115 arter. Det har vist seg at området er svært artsrikt når det gjelder sopp (figur 2). Flere soppfunn ligger fremdeles til bestemmelse, noen hos eksperter. Det at disse er vanskelige å artsbestemme sannsynliggjør at dette kan være sjeldne og/eller viktige arter. Det er

Figur 2: Denne ospelågen (øverst) som lå i området sør for Ekornrud øst, hadde seks sopp- og slimsopparter på 10 x 10 cm (nede til venstre). Ekspertise på disse soppene ble kontaktet, men kun en art, skarlagensukkerspinn (nede til høyre), lot seg bestemme uten svært inngående studier og sekvensering. (Foto: Bente Rian)

levert hele 32 soppbelegg til fungarier, soppsamlingen ved Naturhistorisk museum på Tøyen. Flere av disse skal sekvenseres, enten fordi de kan være nye arter eller fordi de er en del av et kompleks under utredning. Disse funnene er bestemt så langt det lar seg gjøre og er merket med cf. under Åpen kommentar i Artsobservasjoner. Se vedlegg A for en fullstendig oversikt over soppfunnene. De mest interessante funnene er samlet i tabell 1.

Tabell 1. Rødlistede sopp og sopp som indikatorarter fordelt på delområdene i områdeplanen (1 til 8) og lokalitetene Ekornrud øst (E) og Peder Sletners vei (P). Annet: 1) På grensen til delområde 5. 2) Område som grenser til områdereguleringen og som er avsatt til naturområde.

Norsk navn	Vitenskapelig navn	Kategori	Antall	Delområder										Annet	
				1	2	3	4	5	6	7	8	E	P		
begerfingersopp	Artomyces pyxidatus		1										*		
voksslørsopp	Cortinarius acetosus		1				*								1)
hvit slørsopp	Cortinarius argutus		1												2)
elfenbensslørsopp	Cortinarius barbatus	NT	20+												2)
liten pelargoniumslørsopp	Cortinarius desertorum														2)
	Cortinarius emollitus		2												2)
dådyrslørsopp	Cortinarius epipurrus	NT	11				*								1)
maisslørsopp	Cortinarius olidus												*		2)
liten bitter-slørsopp	Cortinarius pluvius		2												2)
krustrompetsopp	Craterellus sinuosus						*						*		
filtsagsopp	Lentinellus ursinus						*								1)
maurtueøre	Otidea nannfeldtii													*	
småfingersopper	Ramariopsis		2												2)
stor sliresopp	Volvariella bombycina	NT	2				*								

Mange av de mest interessante artene er registrert lengst øst i området. I tillegg til de tre rødlisteartene som er registrert, elfenbensslørsopp, dådyrslørsopp og stor sliresopp, regnes flere av artene i tabellen som signalarter som indikerer verdifull

skog (Nitare, Tor Erik Brandrud (pers.medd.), Egil Bendiksen (pers.medd.)). Det gjelder disse artene (antall funn i parentes for arter med få eller forholdsvis få norske funn): begerfingersopp, krustrompetsopp, hvit slørsopp, elfenbensslørsopp (33), *Cortinarius emollitus* (7), dådyrslørsopp (5), maisslørsopp, småfingersopper, filtsagsopp (76) og stor sliresopp (25). Andre arter med et begrenset antall norske funn: voksslørsopp (58), liten pelargoniumslørsopp (50), liten bitterslørsopp (26) og mauttueøre (38).

Plantefunn

Tidspunktet var ikke like gunstig for registrering av planter som for sopp, men alle arter som har vært mulig å bestemme, er registrert som en del av prosjektet Florakartlegging i Viken. Det dreier seg om rundt 400 registrerte funn som fordeler seg på 189 arter. Det er ikke gjort forsøk på å lage noen fullstendig liste over moser, men 36 arter er registrert.

Seks rødlistearter er notert (tabell 3). Det er innslag av ask (EN) og lind (NT) i løvskogen fra Peder Sletners vei til Ekornrud øst. Ei stor, hul lind (figur 3) som er nevnt i Bratli (2005), er koordinatfestet i lokaliteten Ekornrud øst. I den samme lokaliteten har vi registrert snau vaniljerot (NT). Én registrering er bestemt til art (vaniljerot), men det dreier seg sannsynligvis om samme underart. Aksveronika (VU) holder fortsatt stand på en knaus ut mot fyllingen, hvor den står nokså utsatt til. Alm er registrert lengst sør i område 8. I tillegg har vi registrert barlind (VU), men det er ganske sikkert ei forvillet plante.

Tabell 2: Registrerte rødlistearter av karplanter høsten 2023 fordelt på delområdene i områdeplanen (1 til 8) og lokalitetene Ekornrud øst (E) og Peder Sletners vei (P). Annet: 1) Arten er registrert i et område som grenser til områdereguleringen og avsatt til naturområde. 2) Ett funn er ikke bestemt til underart. 3) Trolig spredd fra hage.

Norsk navn	Vitenskapelig navn	Kategori	Antall obs.	Delområder										Annet	
				1	2	3	4	5	6	7	8	E	P		
ask	Fraxinus excelsior	EN	10	*								*	*	*	1)
lind	Tilia cordata	NT	2							*		*			1)
snau vaniljerot	Monotropa hypopitys subsp. hypophegea	NT	2									*			2)
barlind	Taxus baccata	VU	1												3)
aksveronika	Veronica spicata	VU	1					*							
alm	Ulmus glabra	EN	1								*				

Figur 3: Det store, hule lindetreet som måler 355 cm i omkrets i brysthøyde. (Foto: Bente Rian)

Når det gjelder fremmedarter, nevner Jacobsen m.fl. (2019) at mongolspringfrø (SE) er funnet i lokalitetene Ekornrud øst og Peder Sletners vei NØ. Vi har notert denne fremmedarten på begge sider av bekken fra Peder Sletners vei til utløpet i Kolbotnvannet, i alt 13 forekomster. Arten har tatt helt overhånd i feltsjiktet enkelte steder. Andre SE-arter i dette skogsområdet er fagerfredløs, høstberberis, hagelupin, kanadagullris, hageeple, hvitsteinkløver, krypfredløs. Parklind (LO) er også registrert her. Tabell 3 gir en oversikt over fremmedartene.

Fyllingen (delområde 1) domineres av vanlige ruderatplanter, blant annet SE-arterne hvitsteinkløver og legesteinkløver. I den sørlige delen av fyllingen (delområde 8) er det en større ansamling av problematiske SE-arter, blant annet hagelupin, kanadagullris, fagerfredløs og ikke minst parkslirekne. I Jacobsen m.fl. (2019) reises det spørsmål om parkslirekne er bekjempet, men arten fins fortsatt med en betydelig forekomst i dette området (figur 4). I tillegg er det en liten plante midt på fyllingen.

Figur 4: Parkslirekne i den sørligste delen av fyllingsområdet. (Foto: Dag Hovind)

Tabell 3: Registrerte fremmedarter (unntatt kategorien LO – lav risiko) av karplanter høsten 2023 fordelt på delområdene i områdeplanen (1 til 8) og lokalitetene Ekornrud øst (E) og Peder Sletners vei (P). Annet: 1) Spredt fra Peder Sletners vei til bekkeutløpet i Kolbotnvannet.

Norsk navn	Vitenskapelig navn	Kategori	Antall obs.	Delområder										Annet
				1	2	3	4	5	6	7	8	E	P	
høstberberis	Berberis thunbergii	SE	1									*		
russekål	Bunias orientalis	SE	1	*										
pyrdstrandvindell	Calystegia xspectabilis	SE	1	*										
kystmispel	Cotoneaster symondsii	HI	1								*			
mongolspringfrø	Impatiens parviflora	SE	13				*					*	*	1)
alpegullregn	Laburnum alpinum	SE	1								*			
stripetorskemunn	Linaria repens	HI	2								*			
hagelupin	Lupinus polyphyllus	SE	4	*										
krypfredløs	Lysimachia nummularia	SE	1				*							
fagerfredløs	Lysimachia punctata	SE	3	*			*							
hageeple	Malus domestica	SE	3	*										
hvitsteinkløver	Melilotus albus	SE	3	*			*							
legesteinkløver	Melilotus officinalis	SE	2	*										
kjempepoppel	Populus trichocarpa	PH	4	*										
parkslirekne	Reynoutria japonica	SE	3	*							*			
rynkerose	Rosa rugosa	SE	2								*			
rødhyll	Sambucus racemosa subsp. racemosa	SE	2					*						
kanadagullris	Solidago canadensis	SE	2	*			*							
bjarkøyspirea	Spiraea chamaedryfolia	PH	1								*			
breispirea	Spiraea latifolia	HI	1	*										
snøbær	Symphoricarpos albus	HI	1								*			

En art som ikke nevnt tidligere, er kjempepoppe (PH). Det er to 10 m høye kratt av denne arten på fyllingen i tillegg til en mengde småplanter rundt omkring (figur 5). Småplantene er vriene å bestemme, men antakelig er alt samme art. Tilsvarende småplanter er funnet flere steder i Assurdalen dette året. Det hersker noe usikkerhet omkring spredningsmåten til kjempepoppe her i landet, ifølge Fremmedartslista (Artsdatabanken). Ofte (2007) åpner muligheten for at det har forekommet frøspredning i Ås, og i så fall stopper det ikke der.

Figur 5: Det er et par slike kratt av kjempepoppe i tillegg til en mengde småplanter på fyllingen. (Foto: Dag Hovind)

Konklusjon

I dette kartleggingsarbeidet har Follo sopp- og nyttevekstforening funnet flere nye rødlistearter, mange signalarter som indikerer verdifull skog, og svært mange fremmedarter av karplanter. Vi ønsker å gjøre spesielt oppmerksom på at to rødlistede sopper ble funnet i områder som er tiltenkt bruksendring. Generelt var det et stort artsmangfold av sopp. Det var mye matsopp og mange sopp med forholdsvis få funn i Norge. Det er viktig å merke seg at dette er resultatet etter kun en sesong med kartlegging av sopp. Flere arter og slekter fruktifiserer på langt nær hvert år – noen har sykluser på flere år. Med så mange registreringer av nye arter i området, derav mange arter av spesiell verdi (se tabell 2), bør Nordre Follo kommune gjøre ytterligere grundige undersøkelser av skogsområdet øst og nordøst for fyllingen i henhold til naturmangfoldloven.

Kilder

Artsdatabanken & GBIF Norge. 2023. *Artskart*. <http://artskart.artsdatabanken.no/>

Artsdatabanken. 2023. *Fremmedartslista 2023*.

<https://artsdatabanken.no/lister/fremmedartslista/2023>

Bratli, H. 2005. Biologisk mangfold i Oppegård kommune. NIJOS rapport 8/05

Jacobsen, R., Bendiksen, E., Jonsson, B. 2019. Kartlegging og verdisetting av naturmangfoldet i forbindelse med områderegulering for Nedre Ekornrud (Oppegård, Akershus). Revidert utgave. NINA Rapport 1577c. Norsk institutt for naturforskning.

Miljødirektoratet 2023. *Naturbase*. Tilgjengelig fra: <http://kart.naturbase.no/>

Nitare, J. & Skogsstyrelsen (red.). 2019. Skyddsvärd skog. Naturvärdsarter och andra kriterier för naturvärdesbedömning. Skogsstyrelsen, Jönköping.

Often, A. 2007. Laurbærrose, kjempepoppe og vestamerikansk hemlokk på Åsmyra, Ås i Akershus. *Blyttia* 65: 187-194.

Vedlegg A: Registrerte sopparter på Nedre Ekornrud i 2023

Vitenskapelig navn	Norsk navn	Kategori
<i>Agaricus sylvicola</i>	snøballsjampinjong	LC
<i>Amanita crocea</i>	gul kamfluesopp	LC
<i>Amanita excelsa</i>	grå fluesopp	LC
<i>Amanita muscaria</i>	rød fluesopp	LC
<i>Amanita pantherina</i>	panterfluesopp	LC
<i>Amanita rubescens</i>	rødnende fluesopp	LC
<i>Amanita vaginata</i>	grå kamfluesopp	LC
<i>Artomyces pyxidatus</i>	begerfingersopp	LC
<i>Auriscalpium vulgare</i>	konglepiggsopp	LC
<i>Boletus edulis</i>	steinsopp	LC
<i>Boletus pinophilus</i>	rødbrun steinsopp	LC
<i>Cantharellus cibarius</i>	kantarell	LC
<i>Cantharellus pallens</i>	blek kantarell	LC
<i>Chlorociboria aeruginascens</i>	småsporet grønnbeger	LC
<i>Chroogomphus mediterraneus</i>		NE
<i>Clavariadelphus pistillaris</i>	stor klubbesopp	LC
<i>Clavulina coralloides</i>	kamfingersopp	LC
<i>Clitocybula platyphylla</i>	tægersopp	LC
<i>Clitopilus prunulus</i>	melsopp	LC
<i>Collybiopsis confluens</i>	klyngeflathatt	LC
<i>Collybiopsis ramealis</i>	greinseigsopp	LC
<i>Coprinus comatus</i>	matblekksopp	LC
<i>Cortinarius acetosus</i>	voksslørsopp	LC
<i>Cortinarius argutus</i>	hvit slørsopp	LC
<i>Cortinarius armillatus</i>	rødbelteslørsopp	LC
<i>Cortinarius barbatus</i>	elfenbensslørsopp	NT
<i>Cortinarius bivelus</i>	tobelteslørsopp	LC
<i>Cortinarius cyanites</i>	rødnende slørsopp	LC
<i>Cortinarius desertorum</i>	liten pelargoniumslørsopp	LC
<i>Cortinarius duracinus</i>	spissfotslørsopp	LC
<i>Cortinarius elatior</i>	rynkeslørsopp	LC
<i>Cortinarius emollitus</i>		LC
<i>Cortinarius epipurrus</i>	dådyrslørsopp	NT
<i>Cortinarius hemitrichus</i>	fnokkslørsopp	LC
<i>Cortinarius hinnuleus</i>	hjorteslørsopp	LC
<i>Cortinarius largus</i>	lundslørsopp	LC

<i>Cortinarius obtusus</i>	jodslørsopp	LC
<i>Cortinarius olidus</i>	maisslørsopp	LC
<i>Cortinarius phoeniceus</i>	mahognyslørsopp	LC
<i>Cortinarius pholideus</i>	brunskjellet slørsopp	LC
<i>Cortinarius pluvius</i>	liten bitterslørsopp	LC
<i>Cortinarius raphanoides</i>	reddikslørsopp	LC
<i>Cortinarius subbalaustinus</i>	nøttebrun slørsopp	LC
<i>Cortinarius subpurpurascens</i>	falsk purpurslørsopp	LC
<i>Cortinarius traganus</i>	brunkjøttbukkesopp	LC
<i>Cortinarius triumphans</i>	kransslørsopp	LC
<i>Cortinarius trivialis</i>	raspslørsopp	LC
<i>Cortinarius urbicus</i>	sølvslørsopp	LC
<i>Cortinarius vibratilis</i>	bitterslørsopp	LC
<i>Cortinarius violaceus</i>	mørkfiolett slørsopp	LC
<i>Cortinarius xanthocephalus</i>	hagemarkslørsopp	LC
<i>Craterellus sinuosus</i>	krustrompetsopp	LC
<i>Craterellus tubaeformis</i>	traktkantarell	LC
<i>Crucibulum laeve</i>	brødkorg	LC
<i>Cudonia circinans</i>	hjelmorkel	LC
<i>Cyathus striatus</i>	stripebrødkorg	LC
<i>Echinoderma aspera</i>	stor skjellparasollsopp	LC
<i>Entoloma rhodopolium</i>	lutrødspore	LC
<i>Ganoderma applanatum</i>	flatkjuke	LC
<i>Gliophorus irrigatus</i>	grå vokssopp	LC
<i>Humaria hemisphaerica</i>	blekt fløyelsbeger	LC
<i>Hydnellum conrescens</i>	beltebrunpigg	LC
<i>Hydnum</i>	matpiggsopper	NE
<i>Hygrocybe punicea</i>	skarlagenvokssopp	LC
<i>Hygrocybe reidii</i>	honningvokssopp	LC
<i>Hymenoscyphus</i>		NE
<i>Hypomyces</i>	snylteskorper	NE
<i>Imleria badia</i>	svartbrun rørsopp	LC
<i>Inocybe geophylla</i>	silketrevlesopp	LC
<i>Inocybe mixtilis</i>	liten knolltrevlesopp	LC
<i>Laccaria amethystina</i>	ametystsopp	LC
<i>Laccaria laccata</i>	lakssopp	LC
<i>Lactarius aurantiacus</i>	branngul riske	LC
<i>Lactarius deliciosus</i>	furumatriske	LC
<i>Lactarius fuliginosus</i>	røykriske	LC
<i>Lactarius necator</i>	svartriske	LC

<i>Lactarius picinus</i>	bekriske	LC
<i>Lactarius pyrogalus</i>	hasselriske	LC
<i>Lactarius spinosulus</i>	skjellriske	LC
<i>Lactarius torminosus</i>	skjeggriske	LC
<i>Lactarius trivialis</i>	hulriske	LC
<i>Lactifluus bertillonii</i>	filthvitriske	LC
<i>Lactifluus volemus</i>	mandelriske	LC
<i>Leccinum albostipitatum</i>	ospeskrubb	LC
<i>Leccinum scabrum</i>	brunskrubb	LC
<i>Lentinellus ursinus</i>	filtsagsopp	LC
<i>Lepiota cristata</i>	stankparasollsopp	LC
<i>Lycoperdon pyriforme</i>	pærerøyksopp	LC
<i>Lyophyllum deliberatum</i>	kalksotgråhatt	LC
<i>Lyophyllum rancidum</i>	rotgråhatt	LC
<i>Mycena galericulata</i>	rynkehette	LC
<i>Mycena pura</i>	reddikhette	LC
<i>Otidea nannfeldtii</i>	maurtueøre	LC
<i>Paxillus involutus</i>	pluggsopp	LC
<i>Postia alni</i>	brunblåkjuke	LC
<i>Ramariopsis</i>	småfingersopper	NE
<i>Rugosomyces carneus</i>	rosa fagerhatt	LC
<i>Russula acrifolia</i>	skarp røykkremle	LC
<i>Russula delica</i>	traktkremle	LC
<i>Russula foetens</i>	stankkremle	LC
<i>Russula illota</i>	kantstankkremle	LC
<i>Russula intermedia</i>	stor bjørkekremle	LC
<i>Russula nigricans</i>	svartkremle	LC
<i>Sarcodon imbricatus</i>	granskjellpigg	LC
<i>Sistotrema confluens</i>	dvergpiggsopp	LC
<i>Thelephora anthocephala</i>	buskfrynse-sopp	LC
<i>Trametes hirsuta</i>	raggkjuke	LC
<i>Tricholoma columbetta</i>	silkemusserong	LC
<i>Tricholoma frondosae</i>	osperiddermusserong	NE
<i>Tricholoma fulvum</i>	bjørkemusserong	LC
<i>Tricholoma stiparophyllum</i>	reddikmusserong	NE
<i>Tricholoma terreum</i>	grå jordmusserong	LC
<i>Tricholoma vaccinum</i>	skjeggmusserong	LC
<i>Tylopilus felleus</i>	gallerørsopp	LC
<i>Volvariella bombycina</i>	stor sliresopp	NT